

ความดีเรื่อง นโยบายของรัฐบาล

ที่เขียนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าการยึดอำนาจเมื่อ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร

คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ประกอบด้วยคนที่เชื่อศรัทธาสุจริตและมีความสามารถจำนวนมาก แต่ปัญหาของประเทศชาติก็ยากและสลับซับซ้อนอย่างยิ่ง สมควรที่จะต้องช่วยกันในฐานะและบทบาทต่างๆ และควรให้กำลังใจและความเมตตาแก่ผู้ที่อาสาสมัครเข้ามาเป็นรัฐบาลด้วย

ต่อไปนี้เป็นความคิดบางประการเรื่องนโยบายรัฐบาลใหม่

๑. ทิศทางเพื่อใคร

ยานพาหนะที่มีกำลังแรง แต่ถ้าหันหัวผิดทิศทางก็แล่นไปทางอื่นไม่ถึงจุดที่ควรไป เพราะฉะนั้นจะต้องตั้งคำถามว่ารัฐบาลนี้เพื่อใคร

รัฐบาลที่แล้วได้ชื่อว่าเป็นรัฐบาลเพื่อคนรวย

รัฐบาลนี้จะเหมือนรัฐบาลที่แล้วหรือไม่

การเป็นรัฐบาลเพื่อคนจนไม่ได้แปลว่าต้องทำลายคนรวย แต่ต้องแก้โครงสร้างและเหตุปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดให้คนจนต้องจน

รัฐบาลควรจะให้มีการทำนโยบายเพื่อคนจน ออกมาว่า ถ้าจะทำเพื่อคนจนแล้วจะต้องทำอะไรบ้าง และเผยแพร่ออกไปใช้ปฏิบัติ และตรวจสอบการกระทำ

๒. ทิฐิหรือแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ก่อนจะต้องตรวจสอบทิฐิหรือแนวความคิดว่าเป็น **สัมมทิฐิ** หรือ **มิจฉาทิฐิ** เพราะทิฐิเป็นตัวกำหนดการปฏิบัติว่าเป็นสัมมาปฏิบัติ หรือมิจฉาปฏิบัติ

มีคนเกรงกันว่าคณะรัฐมนตรีขณะนี้จะมีแนวทางเศรษฐกิจ เหมือนๆ เดิม คือเน้นเศรษฐกิจมหภาคโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และสังคม ทำให้สิ่งแวดล้อมวิกฤติและสังคมวิกฤติ อันเป็นรูปแบบ การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน(unsustainable development) ควรจะ ใช้ **แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน** โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของ เศรษฐกิจ ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของสังคม อย่างสอดคล้องอยู่ในกระบวนการเดียวกัน

ถ้าอย่างนี้แนวทางที่จะอุดหนุนคนรวยให้รวยใหญ่โดยหวังว่า จะไหลริน(trickle down) หรือกระเด็นไปให้คนจนเอง ไม่น่าจะ ใช้ได้เพราะคนเป็นคน จะให้รอคอยกินเศษกระดูกที่กระเด็นมาได้ โต้ะหาได้ไม่ แต่คนมีความรู้สึก มีความคิด และมีศักยภาพ ต้องมี กระบวนการการพัฒนาศักยภาพของคน และกระบวนการทางสังคม แห่งการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป

การที่จะแยกการประชุม ค.ร.ม. เศรษฐกิจ กับ ค.ร.ม.สังคม ออกจากกันไม่น่าจะถูกต้อง เพราะการตัดสินใจทางเศรษฐกิจที่ไม่ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม ทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ได้สมดุล เป็นหลักการว่า **ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจนั้น** จะต้องสอดคล้องหรือตัด ทานด้วยวิจารณญาณทางสิ่งแวดล้อมและสังคมด้วยเสมอ

วิจารณ์งานทางสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยรัฐมนตรีเจ้า
กระทรวงที่เกี่ยวข้องอย่างเดียวกันก็ไม่พอ เพราะในกระทรวงก็คือข้าราชการ
ซึ่งไม่แน่ว่ามีจิตสำนึกและความรู้เพียงพอ ไม่ใช่ระบบราชการ
เท่านั้นที่เป็นตัวแทนของความถูกต้อง ควรจะมีตัวแทนขององค์กร
พัฒนาเอกชน หรือ NGO (Non Governmental
Organizaton) ที่ทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสังคมเข้าร่วม
ประชุมด้วย จะทำให้รัฐบาลได้รับปริทรรศน์ในระดับ “รากหญ้า”
เข้าไปทำให้ปัญญาสมบูรณ์ขึ้น องค์กรประสานงานขององค์กรพัฒนา
เอกชนเรียกว่า กป/อพช. (คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชน
พัฒนาชนบท)

๓. ออกกฎหมายรับรองความเป็นนิติบุคคลขององค์กร

ชุมชน

ถ้าทหารออกรบแบบตัวใครตัวมัน โดยไม่มีการจัดองค์กรจะ
แพ้ทุกครั้ง

ชาวบ้านต้องต่อสู้กับความยากจนและปัญหาที่ยากแค้นแสน
สาหัสอื่น ๆ โดยไม่มีองค์กรหรือสถาบันของตัวเองเลย เป็นที่พิสูจน์
มาแล้วทั้งที่ต่างประเทศและในประเทศว่า การมีองค์กรชุมชนเป็นหัวใจ
สำคัญของการพัฒนาและการเผชิญสภาวะวิกฤติ

ควรจะมีการออกกฎหมายรับรองความเป็นนิติบุคคลขององค์กร
ชุมชน โดยให้มีการจดทะเบียนองค์กรชุมชนในทำนองเดียวกับการ
จดทะเบียนพรรคการเมือง

เมื่อชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรและมีการบริหารจัดการ
องค์กรที่เหมาะสม และมาขอจดทะเบียน ให้ทำการจดทะเบียนและ

ให้องค์กรชุมชนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ให้รัฐบาลให้องค์กรชุมชนเช่าที่ดินในราคาถูกไปสร้างป่าชุมชนและทำเกษตรกรรม และให้ได้รับส่วนแบ่งภาษีอากรที่เป็นธรรมไปใช้ในการดำเนินการชุมชน

ถ้าได้ดำเนินการตามนี้จะแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างรวดเร็วและเป็นก้าวกระโดดในการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และจะส่งต่อให้การพัฒนาทางการเมืองในระดับอื่น ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องง่ายขึ้น

๔. ปรับนโยบายที่ดินป่าไม้และการอาชีพ

นโยบายป่าสงวนแห่งชาติเป็นตัวอย่างของการค้ำนึ่งถึงแต่ป่าแต่ไม่ค้ำนึ่งถึงสังคม เพราะในเขตที่ขีดเป็นป่าสงวนมีคนยากคนจนอยู่ถึง ๑๐ ล้านคน ซึ่งกลายเป็นคนผิดกฎหมายและจะต้องโดนจับไล่ ทำให้เกิดความปั่นป่วนขัดแย้งเรื้อรังเรื่อยมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยมีรับสั่งว่า “**ไม่ใช่ชาวบ้านบุกรุกกฎหมาย แต่กฎหมายบุกรุกชาวบ้าน**” และเคยมีพระราชกระแสในการปิดสัมมนาที่สำนักงานเกษตรภาคเหนือ เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ว่า กรมป่าไม้ไม่มีทางที่จะรักษาป่าไว้ได้ แต่ควรให้ “**ราษฎรเป็นผู้ปลูกป่า เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากป่า และเป็นผู้รักษาป่า**” อันเป็นแนวความคิดเรื่องป่าชุมชน แต่ไม่ปรากฏว่ารัฐบาลนำพาปฏิบัติตามพระราชกระแสรับสั่ง กลับใช้นโยบายป่าเศรษฐกิจให้บริษัทเอกชนเช่าที่ไร่ละ ๑๐ บาท เพื่อปลูกยูคาลิปตัสเพื่อการส่งออก อันก่อให้เกิด “กรณีสวนป่ากิตติ” และความขัดแย้งอื่นๆ ตามมาเป็นอันมากจนกระทั่งปัจจุบัน

รัฐบาลควรเลิกนโยบายให้บริษัทปลูกป่ามาเป็นให้ราษฎรปลูกป่า โดย

- ๑) ยุติการขับไล่ราษฎรที่ยากจนออกจากเขตป่าสงวน นอกจากบริเวณต้นน้ำลำธาร
- ๒) จัดทำให้ราษฎรที่ยากจนทำกินโดยรวดเร็ว และส่งเสริมให้ทำเกษตรผสมผสานหรือวนเกษตร ซึ่งจะได้ทั้งการเกษตรและการสร้างป่าไปด้วยในตัว

การจัดสรรที่ดินให้ครอบครัวละ ๑๕ ไร่ ถ้ายังทำเกษตรเชิงเดี่ยว เช่น ปลูกปอหรือปลูกมันสำปะหลังอย่างเดียว ไม่พอกินเด็กขาด และไม่เป็นการสร้างป่า

การทำวนเกษตรกรรมได้พิสูจน์มาแล้วว่าพอกินและไม่ลดผลผลิต

ระบบเกษตรผสมผสานเป็นเศรษฐกิจภูมิคุ้มกันสำหรับชาวบ้าน ควรเชื่อมต่อด้วยอุตสาหกรรมหมู่บ้านและการทำการค้า

- ๓) ยกเลิกการให้บริษัทเป็นผู้ปลูกป่า แต่ให้บริษัทซื้อที่ดินปลูกยูคาลิปตัสเพื่อส่งให้อุตสาหกรรมการทำเยื่อกระดาษ

๕. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน

ได้มีการพิสูจน์มาแล้วว่าเมื่อประชาชนรวมตัวกันมีองค์กรตามที่กล่าวถึงในข้อ ๓ และมีกระบวนการเรียนรู้โดยวิเคราะห์ปัญหา วินิจฉัยปัญหา วิเคราะห์ทางเลือก และตัดสินใจทางเลือกที่ถูกต้อง จะแก้ปัญหาความยากจนได้โดยรวดเร็ว ทั้งในชนบทและในเมือง

การพัฒนามิใช่การแจก หรือการสั่งให้ทำอย่างโน้นอย่างนี้ แต่อยู่ที่ประชาชนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำได้อย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรจะ

- ๑) ส่งเสริมให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและให้หน่วยราชการปรับทิศทางการพัฒนา จากการออกคำสั่งจากส่วนกลางไปเป็นส่ง

เสริมสนับสนุนการรวมตัวและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ในการนี้ต้องมีการปรับวิธีการงบประมาณใหม่ให้คล่องตัว และยืดหยุ่น

- ๒) ส่งเสริมบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจให้เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรชุมชน
- ๓) ให้ระบบการศึกษาเข้ามาส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยปรับโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนชุมชน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นทั่วประเทศตามที่ขยายความในข้อ ๖ ข้างล่างนี้

๖. ปรับระบบการศึกษาให้ส่งเสริมศักยภาพของประชาชนทั้งหมด

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม แต่รัฐบาลที่เล้ามาขาดความเข้าใจและความสนใจอย่างจริงจัง ทำให้ระบบการศึกษาอ่อนแอไม่เป็นพลังของสังคม ทั้งทางปัญญาและจริยธรรม

นายกรัฐมนตรีควรจะทำให้ความสนใจการศึกษาอย่างจริงจังรัฐบาลควรจะ

- (๑) สร้างวัฒนธรรมความรู้ ให้ประชาชนนิยมการแสวงหาและใช้ความรู้อย่างจริงจัง ในปัจจุบันและอนาคตต้องมีความรู้จริง จึงจะแก้ปัญหาต่างๆ ได้
- (๒) ให้ระบบการศึกษาศึกษาจากความเป็นจริงของท้องถิ่นและสังคมไทย ให้โรงเรียนประถมศึกษาปรับตัวเป็นโรงเรียนชุมชน ทำการศึกษาชุมชน และจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งปวงของชุมชน

ชน ไม่ใช่สอนแต่เด็กประถมซึ่งเป็นวิธีการที่ช้าและไม่ทันกาล
ทั้งนี้โดยดึงทรัพยากรทางการศึกษาที่ปวงเข้ามาใช้ในเครือข่าย
การเรียนรู้ทั่วประเทศ

- (๓) ปรับกระบวนการเรียนรู้ใหม่ทุกระดับ ให้เน้นการเน้นการท่อง
จำเนื้อหาไปสู่การพัฒนามนุษย์ให้ครบทุกมิติ ทั้งทางสติปัญญา
จิตสำนึก และคุณธรรมจริยธรรม
- (๔) กระจายอำนาจการบริหารการศึกษา โดยเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัย
ก่อน ให้สำนักงบประมาณจัดสรรยอดเงินอุดหนุนอุดมศึกษา
ตามนโยบายของรัฐบาล ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดสรร
งบประมาณอุดหนุนอุดมศึกษา (University Grant
Commission) วางเกณฑ์การจัดสรร และให้สภา
มหาวิทยาลัยเป็นผู้ควบคุมการบริหารงบประมาณที่ได้รับจัด
สรร โดยวิธีนี้จะปฏิรูปการอุดมศึกษาให้เข้าสู่รูปเข้ารอยและมี
พลังมากขึ้น
- (๕) ให้ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันทางศาสนา ธุรกิจ และ
องค์กรอื่นทางสังคม มีบทบาทในการศึกษาในรูปแบบที่ต่างกัน
- (๖) พัฒนาบทบาททางการศึกษาของสื่อมวลชน

๗. **ฟื้นฟูบูรณะบทบาทของสถาบันศาสนา**

ศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคม แต่เสื่อมบทบาทไป และ
พระสงฆ์ขาดความสามารถที่จะฟื้นฟูบูรณะบทบาทของสถาบัน
ศาสนา หัวใจสำคัญจึงอยู่ที่การศึกษาของพระสงฆ์ซึ่งควรจะเน้นที่ ๓
ประการคือ

- (๑) ศึกษาให้เข้าใจพุทธธรรมที่ลึกซึ้งทั้งทางปริยัติและปฏิบัติ

- (๒) ศึกษาให้เข้าใจชีวิตและสังคมของคนปัจจุบัน เพื่อจะได้ติดต่อสื่อสารได้ผล
- (๓) ฝึกหัดเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร เพื่อกระทำอนุสาสนีปาฏิหาริย์ให้ปรากฏ

๘. เร่งรัดส่งเสริมการวิจัย

การวิจัยช่วยให้ชาติมีสติปัญญาสูงขึ้น แต่การวิจัยในประเทศไทยอ่อนแอ รัฐบาลควรเข้ามาทำความเข้าใจอย่างจริงจังและปรับปรุงแก้ไข

๙. รัฐบาลควรเอาใจใส่ต่อคุณภาพชีวิตของคนมากขึ้น

รัฐบาลควรคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และสุขภาพ ทั้งทางกาย ทางจิต และทางสังคม โดยให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อการลดอุบัติเหตุต่างๆ ต่อพัฒนาการและการปกป้องคุ้มครองเด็ก การแก้ปัญหาโสเภณี การแก้ปัญหาโรคเอดส์ การส่งเสริมสถาบันครอบครัว และการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างจริงจัง

๑๐. ปกป้องรักษาและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่ควรปกป้องรักษาและทะนุบำรุง เช่น ที่ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ และอากาศ ให้มีคุณภาพและประโยชน์ยั่งยืนต่อประชาชนทั้งหมด และลดการเกิดมลภาวะให้เหลือน้อยที่สุด

๑๑. ปรับระบบราชการ

ในช่วงยี่ดอานาจเช่นนี้จะเกิดความผิดพลาดที่สำคัญคือ ไปสนับสนุนระบบราชการมากเกินไป ระบบราชการมีปัญหามากจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

หลักการที่สำคัญคือ ให้ระบบราชการมีขนาดเล็กลง ให้ข้าราชการมีความสามารถและได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น ทั้งนี้โดยการกระจายการปฏิบัติไปให้ภาคเอกชน องค์กรชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน

ราชการต้องมีความสามารถสูงขึ้น แต่ลดบทบาทปฏิบัติไปสู่การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้อื่นทำ และกำกับกตึกาให้เกิดความถูกต้อง

๑๒. สนับสนุนส่งเสริมบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน

เช่นเดียวกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยภาคเอกชนการพัฒนาสังคมก็ต้องอาศัยภาคเอกชน แต่เป็นภาคเอกชนอีกชนิดหนึ่งที่ไม่หวังผลกำไรที่เรียกว่า องค์กรพัฒนาเอกชน

รัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีองค์กรพัฒนาเอกชนมากมาย และมีศักยภาพเข้ามาทำงานเชื่อมโยงกับภาคราชการ และภาคธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ควรมีการตั้งกองทุนส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชน

๑๓. ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจในการพัฒนา

ภาคธุรกิจจะทำการโดยมุ่งหวังกำไรอย่างเดียวไม่ได้ แต่ควรมีบทบาทในการพัฒนาและทะนุบำรุงสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยส่งเสริมสนับสนุนองค์กรชุมชนที่กล่าวถึงในข้อ ๓ กระบวนการเรียนรู้ของประชาชนที่กล่าวถึงในข้อ ๕ การศึกษาที่กล่าวถึงในข้อ ๖ องค์กรพัฒนาเอกชนที่กล่าวถึงในข้อ ๑๒ หรือจัดตั้งองค์กรพัฒนา

เอกชนของตนเอง ในทำนองเดียวกับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ มูลนิธิฟอร์ด และอื่นๆ

๑๔. ขจัดอาวธสงครามและมาเฟีย

ประเทศไทยมีอาชญากรรมและความรุนแรงสูง ไม่สมเป็นเมืองพุทธศาสนา และมีเจ้าพ่อมาเฟียซึ่งมีเส้นสายกับทางราชการ ธุรกิจ และการเมือง

สมควรได้รับการขจัดปิดเป่าให้เบาบางหรือหมดไปโดยเร็ว และเพื่อแก้คำครหาว่า บางคนในวงการมีความสนิทสนมอยู่กับมาเฟียอีกด้วย

๑๕. ปรับปรุงกิจการตำรวจ

กิจการตำรวจมีผลกระทบต่อการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนอย่างใกล้ชิด และที่แล้วมา มีคำครหาเกี่ยวกับความไม่ถูกต้องอย่างใหญ่หลวง

ควรปรับปรุงกิจการตำรวจให้มีขนาดเล็กลง คุณภาพบุคลากรสูงขึ้น และให้ได้รับเงินเดือนสูงขึ้น ทั้งนี้ โดยการกระจายอำนาจหน้าที่ไปสู่หน่วยงานอื่น แยกอำนาจการจับกุมและสืบสวนสอบสวนออกจากกัน และให้ตำรวจขึ้นกับท้องที่ นอกจากงานที่จำเป็นสำหรับส่วนกลางยังคงอยู่กับกรมตำรวจ

๑๖. ปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่สำคัญ

ปฏิรูปกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้สามารถเอื้อ
อำนวยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การ
เมือง โดยมุ่งเน้นถึงการส่งเสริมไม่เฉพาะแต่สิทธิส่วนบุคคลเท่านั้น
หากมุ่งถึงโครงสร้างที่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม และการ
ส่งเสริมและรักษาสิทธิของมนุษยชนด้วย

๑๗. กำจัดการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างจริงจัง

กำจัดการฉ้อราษฎร์บังหลวงไม่เฉพาะทางการเมือง แต่ใน
ระบบราชการและในภาคธุรกิจด้วย

๑๘. สร้างประชาธิปไตยและความบริสุทธิ์ยุติธรรม ทางการเมือง

โดยป้องกันและปราบปรามการซื้อและขายเสียงการเลือกตั้ง
อย่างจริงจัง ปรับปรุงการเลือกตั้งเพื่อลดอิทธิพลของนายทุน เปิด
โอกาสให้คนดีมีความสามารถลงเลือกตั้งโดยอิสระ ริบเร่งส่งเสริม
การศึกษาทางการเมืองและลทบาททางการเมืองของประชาชนใน
กลุ่มต่างๆ และปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นระบบ
เปิดที่ประชาชนมีสิทธิที่จะตรวจสอบได้

ข้างต้นนี้คือ ความคิดบางประการเรื่องนโยบายของรัฐบาลใหม่
ขอให้ลองเอาไปพิจารณากันดู ถ้าต้องการใช้ข้อใดก็เอาไปจัดทำละเอียด
และสร้างมาตรการที่จะทำให้เกิดผลอย่างจริงจังโดยเร็ว
นักวิชาการและสาธารณชนอาจนำมาวิพากษ์วิจารณ์และใช้ในการตรวจสอบ
นโยบายของรัฐบาล ทั้งรัฐบาลนี้ และรัฐบาลอื่นที่จะมีมาในอนาคต

